

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

**Л.Н. ГУМИЛЕВ атындағы
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЗАҢ ФАКУЛЬТЕТІНІҢ
кұрылғанына 20 жыл толуына арналған
«ҚҰҚЫҚ ЖҮЙЕСІ МЕН ЗАМАНАУИ МЕМЛЕКЕТ: МӘСЕЛЕЛЕРІ,
ДАМУ ҮРДІСТЕРІ ЖӘНЕ КЕЛЕШЕГІ»
атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция
МАТЕРИАЛДАРЫНЫҢ ЖИНАҒЫ
17 мамыр 2019 жыл, Нұр-Сұлтан қ.**

МАТЕРИАЛЫ СБОРНИКА

Международной научно-практической конференции
**«ПРАВОВАЯ СИСТЕМА И СОВРЕМЕННОЕ ГОСУДАРСТВО:
ПРОБЛЕМЫ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ»**
посвященной 20 летию
**ЮРИДИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА
ЕНУ имени Л.Н. ГУМИЛЕВА
17 мая 2019 года, г. Нур-Султан**

Нұр-Сұлтан, 2019

**ӘОЖ 342(063)
КБЖ 67. 4000.1
К18**

Редакциялық алқа:

Амандықова С.К., Ибрагимов Ж.И., Өмірзақов П.К., Хайрмуханмедов Н.И., Тлепина Ш.В., Нурмағамбетов А.М., Сембекова Б.Р., Мырзатаев Н.Д., Женисов С.К. Баймолдина С.М., Бердиярова Ж.С., Абаева Х.

Заң факультетінің құрылғанына 20 жыл толуына арналған «Құқық жүйесі мен заманауи мемлекет: мәселелері, даму үрдістері және келешегі» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы 17 мамыр 2019 жыл. Жалпы редакциясын басқарған: Е.Б.Сыдықов. – Нұр-Сұлтан: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ, 2019. – 687 бет.

ISBN 978-601-337-176-4

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің заң факультетінің құрылғанына 20 жыл толуына арналған «Құқық жүйесі мен заманауи мемлекет: мәселелері, даму үрдістері және келешегі» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы және құқықтық мемлекеттік: қоғамды жаңғырту және тұрақтылық, Қазақстан Республикасындағы азаматтық құқықтың дамуы мен қазыргі құрылу тенденциялары, қылмыстық сот төрелігі: заманауи заңдар жүйесіндегі дәстүрлер мен жаңалықтар, заманауи мемлекеттің жүйесінде өзгерістер енгізудің халықаралық құқығының ықпалы, Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасындағы құқықтар туралы ғылыми мақалаларды қамтиды. Жинақ заңгер мамандарға және барша қауымға арналған. Барлық материалдар авторлардың баяндауында жарияланды.

ISBN 978-601-337-176-4

ӘОЖ 342(063)
КБЖ 67. 4000.1

© Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, 2019

**МАЗМУНЫ
СОДЕРЖАНИЕ**

СЕКЦИЯ 1 ПРАВОВОЕ ГОСУДАРСТВО: СТАБИЛЬНОСТЬ И ОБЩЕСТВЕННАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ		
Abdikarym S.	Legal issues of cyber security in the Republic of Kazakhstan	12
Chumakova A.V., Pletyago T. Y.	The Perspectives of Anti-Corruption Policy in Russian Higher	16
Oraz R.	European Court of Human Rights and Kazakhstan	18
Tortaeva A.E., Sadvokassov K., Sergaliyev D.	Meaning of corruption in Europe and USA	21
Tsoy K.R.	Comparative analysis of international educational standards in the system of higher education in England and the Republic of Kazakhstan	24
Zhanymbek Y.	«Anti-corruption model of Singapore: theoretical and legal aspect»	28
Айдарбеков Н.	ҚР сайлау жүйесін жетілдірудің кейбір жолдары мен мәселелері	31
Амандыкова С.К.	Трансформация вузов в некоммерческие организации	34
Амандыкова С.К., Жамбаев Е.С., Сакиева Р.С.	К вопросу о формировании конституционной идентичности республики казахстан в контексте формирования единой нации	46
Амандыкова С.К. Корпебаев Ж.	Некоторые аспекты цифровизации избирательного процесса в Республике Казахстан	51
Ахмет Б., Бажай Х.	Адамның ар-намысы мен қадір-қасиетінің деффамациядан қорғалу тетіктері	53
Аюпова З.К., Кусаинов Д.У.	Влияние международного права на изменения правовой системы в условиях интеграции	57
Баева К.К.	Правовое регулирование религиозных браков в МЧП	60
Бажай Х., Ахмет Б	Қазақстан Республикасының билік органдары жүйесінде парламенттік институттың қалыптасуы	64
Байбутаев Ә.Ж.	Қазақстанда сыбайлас жемқорлыққа қарсы тұрудың құқықтық негіздері	69
Байкова Е.А., Махмадинов Д.М.	Негативные последствия реализации вопросов социального обеспечения в Республике Казахстан	75
Бауыржан Жұлдыз Бауыржанқызы	Неприкосновенность внутреннего мира личности и её интересов	78
Бейшембиев Э.Ж.	Кыргызстан: защита личности в национальном и международном публичном праве	83

Болтаев А.Д.	Қазақстан Республикасы азаматтардың сайлау құқығын жүзеге асырудағы әлемдік тәжірибеде туындайтын өзекті мәселелер	86
Бусурманов Ж.Д.	Правовая система и современное государство: проблемы, тенденции и перспективы развития	89
Бырдин Е.Н.	Проблемы защиты прав детей в Российской Федерации и Республике Казахстан: сравнительный анализ	91
Дайрабаева Н.К.	Актуальные вопросы государственных закупок в рамках ЕАЭС	95
Дайрабаева Н.К.	Перспективы совершенствования финансово-правового регулирования в сфере государственных закупок Республики Казахстан	97
Енсебаева А.Р.	Нулевая терпимость к коррупции - основа правового государства	101
Есенбаев Б.	Қазақстан және шетел азаматтарының сайлау құқығы және оның негізгі аспектілері	105
Жаксыбекова Ф.С., Татебаева Г.С.	Авторлық құқықтарды қорғау ерекшеліктері	108
Жанузакова Л.Т.	О понятии «государственный орган» в теории и законодательстве	111
Женисов С.К., Мысыр О.Д.	Сыбайлас жемқорлықпен күрес – бүгінгі таңдағы өзекті мәселе	115
Жуманова М.Х., Алдебаева Д.А.	Система законодательства социального обеспечения	116
Жуманова М.Х., Лукпан М.	Современные методы борьбы с коррупцией	121
Жунубаева М.М.	Банкротство «самозанятых» граждан в Российской Федерации	123
Ибрагимов Ж.И., Бұлақбаев М.	Кәсіби құқықтық мәдениетті қалыптастырудағы конституциялық принциптер	125
Ибрагимов Ж.И., Жугралин С.А.	Механизм правовой защиты прав и свобод ребенка в Республике Казахстан и Российской Федерации	133
Ибрагимов Ж.И., Қырым Д.	Құқық үстемдігі мемлекеттік қызметшілердің кәсіби құқықтық мәдениетінің негізі	135
Ибрагимов Ж.И.	Қазіргі заманғы мемлекеттік қызметшілердің құқықтық мәдениетін жетілдіру	139
Иванова Ж.Б.	Плагиат в модной индустрии: к вопросу о правовой защите творцов моды	144
Капсаямов К.Ж., Капсаямова С.С.	Современные проблемы противодействия уголовным правонарушениям в сфере банковской деятельности	147
Капсаямова С.С., Буртебаева А.А.	Актуальные вопросы правового регулирования деятельности министерства финансов Республики Казахстан в условиях цифровизации	151
Каскабаева Т., Альмухамбетов Ж.Н.	Современное состояние сравнительного правоведения как учебной и научной дисциплины	155
Кусаинова Л.И.	Проблемы бедности в Республике Казахстан и куюго правовое регулирование	158

Мырзатаев Н.Д.	КР-дағы жоғары білім беру саласын құқықтық реттеудің теориясы мен тәжірибесі	162
Мырзатаев Н.Д., Сапарбекова Б.Е.	Педагог мәртебесін құқықтық қорғау – адам капиталының негізі	167
Орманова Ш.Ш., Алибеков А.А.	Элементы функционального анализа деятельности акимов сельских территорий	173
Орманова Ш.Ш., Алибеков А.А.	Факторы, влияющие на эффективность управленческой деятельности в системе местного государственного управления и самоуправления	177
Оспанова А.Н.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шаралары жүйесінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық сананы қалыптастыру	181
Рахимбаев Е.Н.	Генезис судебной системы Кыргызской Республики: проблемы. поиски, решения	185
Сагыналиева В.Ж., Темирбекова М.Л.	Предконституционное развитие досоветского Кыргызстана	191
Садуақасова А.А.	Билікті бөлу идеясын дамытудың негізгі кезеңдері және оны әлем елдерінің конституцияларында бекіту	194
Сәтілда А.Ш., Османова Д.Б.	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәдениетін нығайту мәселелері	198
Сәулен Н.	Заң шығару және атқарушы билік органдарының өзара қарым-қатынасының мәселелері	200
Сивухова В.В., Тохтарова Т.С.	Мир без конфликтов!	204
Сивухова В.В.	Соотношение международного и внутригосударственного права: взаимодействие, автономное сосуществование	207
Смағұлов А.А., Смағұлова Р.А.	Қазақ қоғамындағы азаматтық құқықтық қатынастардың объектілері	211
Смағұлов А.А.	Шариат және қазақ әдет - ғұрып заңдарындағы адам құқықтары мен бостандықтарының өзара үндестігі	216
Смағұлова А.С., Смағұлов А.А.	Әдет-ғұрып заңдарындағы азаматтық қатынас түрлерін құқықтық реттеу аспектілері	220
Смағұлова А.С., Кусаинова Л.И.	Дәстүрлі құқықтың өркениеттілік идеяларының қазіргі қоғамды қалыптастырудағы өзектілігі	225
Стангалиева Г.С.	Нормотворческий процесс в государственном управлении: проблемы и перспективы	228
Тилоева А.М.	Понятие и условия привлечения несовершеннолетних к административной ответственности	231
Тилоева А.М.	Возраст несовершеннолетнего, как особенность административно-правового статуса субъекта административного правонарушения	236
Хайрмуханмедов Н.И.	Қазақстандағы жоғары оқу орындарында эндаумент қорларын құрудың мәселелері	239
Юсупов У.Д.	Правовые аспекты экологического состояния и рационального использования водных ресурсов в Кыргызской Республике	244
Яцек Залесны	Тенденции развития конституционного правосудия в странах Восточной Европы, как выражение спора права	251

	и политики	
СЕКЦИЯ 2 «СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН»		
Nurmagambetov A.M.	Issues on the eeu labor legislation harmonization.	255
Абдираймова А.	Проблемы правового регулирования агропромышленного комплекса Республики Казахстан.	261
Алиева Л. Р.	К вопросу становления института исполнительного производства в гражданском процессе Республики Казахстан	264
Бердиярова Ж. С., Совет Д. Қ.	Қызметкерлердің еңбектік құқықтары және оны қорғаудың қажеттілігі	267
Дарменова Д.Б.	Повышение эффективности взаимодействия государственных органов с неправительственными организациями	270
Жусипова Б.А.	Жер қатынастары субъектілерінің құқықтық мәртебесі	274
Калтаева А. Т.	Міндетті медициналық сақтандырудың құқықтық реттелуі	278
Кенес А.К.	Значение и роль инвестиций в развитии экономики	279
Кусаинова Л. И., Смағұлова А. С.	Қазақ қоғамындағы сауда қатынастарының даму эволюциясы	281
Лейтане А. З.	Трудовое право Латвии и Казахстана	284
Марат Н.М., Оразалиев К.О.	Қазақстан Республикасында кәсіпкерлік қызметті стандарттау саласының құқықтық реттелуі	291
Нургалиева Е.Н.	Проблемы правовой защиты социально-уязвимых слоев населения	299
Нұғыманов Е.Е.	Қазақстан Республикасында жер пайдалану құқығының түсінігі және оның түрлері	303
Омарова Э.Б.	Правовое регулирование переводов на другую работу	305
Омарова Э.Б.	Международное регулирование безопасности и охраны труда	308
Омарова Б.А.	Еңбек құқықтарын бұзылудан қорғауды қамтамасыз ететін заңдық кепілдіктер	311
Өмірзақов П.К.	Корпорацияның жарғылық капиталының құқықтық табиғаты	314
Сабырбек Ш. М.	Тендерлік қатынастарды сыбайлас жемқорлықсыз ұйымдастыру, шетелдік тәжірибе	317
Сабырбек Ш.М.	Загрязнение реки Урал: виды решение данной проблемы	320
Сактаганова И.С.	Функции гражданско-правовой ответственности	321
Смағұлов А.А., Смағұлова Р.А.	Қазақ қоғамындағы азаматтық-құқықтық қатынастардың объектілері	328

Хасенов М.Х.	О судебной практике по трудовым спорам: проблемы и решения	332
СЕКЦИЯ 3 УГОЛОВНОЕ ПРАВОСУДИЕ: ТРАДИЦИИ И ИННОВАЦИИ В СИСТЕМЕ СОВРЕМЕННОГО ПРАВА		
Ахпанов А.Н.	Актуальные вопросы теории и практики Казахстанского уголовного процесса	336
Акимжанов Т. К.	О превенции уголовного законодательства Республики Казахстан	340
Балтабаев К. Ж., Татиков Р.У.	Проблема альтернативы лишению свободы по системе наказаний в уголовном кодексе Республики Казахстан	344
Казиканов Т. Т.	О совершенствовании понятия оперативно-розыскной деятельности	347
Ким К. В.	Обвинение в структуре принципа состязательности	351
Сартаева Н.А.	уголовно-исполнительное законодательство Республики Казахстан: современное состояние и перспективы совершенствования	354
Сембекова Б.Р.	Оперативно-розыскная деятельность в противодействии терроризму и экстремизму	358
Скаков А.Б.	Предупреждение экстремистских проявлений среди несовершеннолетних и молодежи Казахстана	362
Сматлаев Б.М., Казбек Ж.А.	Практические аспекты реализации противодействия коррупции для государственных и муниципальных служащих Казахстана и России	368
Баймолдина С.М.	Уголовная ответственность за воспрепятствование предпринимательской деятельности в Республике Казахстан	374
Бырдин Е. Н.	Проблемы защиты прав детей в российской федерации и Республике Казахстан: сравнительный анализ	378
Верченко Н. И.	Основания классификации преступного насилия (на примерах правоприменительной практики)	381
Кабакова О.В.	Правовая культура в мировом правовом и информационном пространстве	385
Мергембаева Н.Б.	Использование специальных знаний при расследованиях террористических актов	388
Монгуш А.С.	Историко-правовой анализ проблемы скотокрадства в Республике Тыва	391
Муратханова М.Б., Мұқаметқазинов А.С.	Қазақстан Республикасының киберқылмыстылық саласындағы заңнамасын жетілдіру бойынша ұсыныстар	395
Ашимова Э.А.	Self-determined liability problems for suicide issues	398
Ашимова Э.А.	Кәмететке толмағандар арасындағы қылмыстылықты жоюдың құқықтық және әлеуметтік аспектілері	402
Балгынтаев А. О.	Согласительное и приказное производство В уголовном процессе Казахстана»	408
Нурлұмбаева Л. Е.	Прикладные вопросы расследования и рассмотрения уголовных дел в порядке приказного производства	413
Тулепенов Ж.К., Какимов А.Ж	Татуласуға байланысты қылмыстық жауаптылықтан босатудың кейбір ерекшеліктері	416

Абенова Д. К.	О доступе задержанного подозреваемого к уголовному правосудию	419
Абдулла А. Б.	Организационно-правовые основы обеспечения информационной безопасности	423
Айнабекова М. Б.	Правовое регулирование противодействия терроризму в Республике Казахстан	426
Ануарова К. А.	Виктимологическая характеристика жертв от половых преступлений	430
Аширбек А. Ж.	Уголовная ответственность в налоговых правонарушениях	434
Балтабай М. Б.	Компенсация морального вреда в уголовном процессе: теоретические и историко-правовые аспекты	437
Давидовская В.А.	Институт наказания по уголовному законодательству стран романо-германской правовой семьи: сравнительный анализ	442
Дарменова Д.Б.	Повышение эффективности взаимодействия государственных органов с неправительственными организациями	446
Досанов М.У.	Салықтық қылмыстардың криминалистикалық сипаттамасы мәселесі туралы	450
Есет А.М.	Теория и практика исправительного воздействия и ресоциализации лиц, осужденных к лишению свободы	453
Кетепова С. Г.	История развития института приказного производства в Республике Казахстан и зарубежных странах	455
Кубенова Ш.А.	Уголовная ответственность за неисполнение обязанностей по воспитанию несовершеннолетнего	459
Khasseanova A.R.	Problems of determining the subject of bribery under the criminal legislation of the Republic of Kazakhstan	463
Пахритдинова А.Ш.	Уголовно-правовая характеристика правонарушений в сфере информатизации и связи	466
Sembay G. B.	Procedural bases of house arrest in criminal proceedings	468
Сулейменова М.К.	Организация террористической деятельности: уголовно-правовые и криминологические аспекты	474
Қожахмет А. Қ.	Қылмыстық сот ісін жүргізуде куәгерлік иммунитеттің түсінігі, мәні және маңызы	476
Сиубаева Н. Ж.	Медициналық қылмыстық құқықбұзушылық субъектісінің ерекшеліктері	480
Феткулов А. Х., Каржасова Г.Б., Орынбеков А. С.	Есірткінің заңсыз айналымына қарсы күрес саласындағы халықаралық ынтымақтастық	482
Исмагулов К.Е., Кажмуратова Д.С.	«Совершенствование уголовного законодательства, направленного на противодействие уголовным правонарушениям в сфере экономической деятельности»	486
Абулкаирова А.М.	Экстремизм как неотъемлемый элемент терроризма	490
Байзакова Р.Б., Бекбергенова А.К.	Особенности судебной реформы в Республике Казахстан	494
Исабекова А. Н.	Некоторые проблемы и перспективы развития уголовно - правового регулирования преступлений экономической направленности	498

Сабырбек Ш. М.	Қылмысқа айдап салушылықтың өзектілігі мен негіздері	501
Сокур А. С.	Незаконное перемещение стратегически важных товаров и ресурсов через таможенную границу в рамках евразийского экономического союза	505
СЕКЦИЯ 4 ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА НА ИЗМЕНЕНИЯ В СИСТЕМЕ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА		
Kulnazarova D.	Extrajudicial resolution of labour disputes in the digitized world	509
Suleimanova I.	Convention on the rights of the child as the main guarantor of state cooperation in the protection of the rights of minors	512
Абаева Х.А.	Принцип долгосрочной устойчивости в сфере коммерческой космической деятельности	516
Абдакимова Д.А.	Правовое регулирование статуса педагога в международном праве и законодательстве зарубежных стран	519
Абенов М.С.	Развитие экономической деятельности Республики Разахстан в условиях интеграции	523
Акпарова Р.Н.	Применение норм международных договоров В уголовном процессе Республики Казахстан	527
Актаева А.Р.	Влияние международного права на национальное законодательство республики казахстан	538
Алпысбаева Ю.А.	Предпосылки и история создания евразийской экономической комиссии	541
Ахметова М.Х.	Международное правовое регулирование мультимодальных перевозок	544
Аюпова З.К., Кусаинов Д.У.	Влияние международного права на изменения правовой системы в условиях интеграции	551
Баймолдинова Е.Т.	Международно-правовое регулирование генной инженерии	554
Бектасова Д.Б.	Соответствие национального законодательства международным стандартам по отправлению правосудия в отношении несовершеннолетних	557
Бырдин Е.Н.	Проблемы защиты прав детей в Российской Федерации и Республике Казахстан: Сравнительный анализ	561
Дуйсенбаева К.И.	Механизм разрешения споров в рамках ВТО	564
Дьяконова А.А., Рахматуллина О.В.	Система источников правового регулирования международного научно-технического сотрудничества в условиях евразийской экономической интеграции: на примере Республики Казахстан	568
Елеубекова Н.Е., Шаймуханов А.Д.	Кеден ісі саласындағы халықаралық ынтымақтастықтың нысаны ретіндегі еуразиялық экономикалық одақтың қызмет етуінің кейбір мәселелері	572
Есиркепова М.М.	Еңбек нарығындағы халықаралық гендерлік теңдік және казахстандағы әйелдердің құқықтық жағдайы	575

Жуманова Н.К.	Концепция международного «мягкого права» в международно-правовой доктрине	580
Жуматаев С.	Имплементация международного гуманитарного права	584
Жуматаев С.	Проблемы определения внутреннего вооруженного конфликта в международном гуманитарном праве	588
Жумашева Н. Ж.	Экономикалық интеграцияның өркендеуі кезінде еуразиялық экономикалық одақта миграциялық жағдайдың дамуы	592
Зукай Ж.	ШЫҰ аясында Қазақстан мен Қытайдың білім және мәдениет саласындағы халықаралық-құқықтық ынтымақтастығы	594
Зязикова Е.М.	Государственный иммунитет и его применение в практике	598
Иманбаев С.М., Батырова С.Б.	Санкции в международном праве	601
Кайратов М.	Space exploration technologies corporation: История компании	604
Карабаев Ф.Ж.	Қылмыстық істер бойынша құқықтық көрсету институтының кейбір пікірталас сұрақтары	607
Қаражан Б.С.	Қазақстан Республикасы мен мұнай экспорттаушы елдер ұйымы арасындағы халықаралық құқықтық қарым-қатынас	609
Костяная Ю.С.	Понятие и место информационной безопасности в системе общей безопасности стран-участниц ЕАЭС	614
Мадмарова А.Д.	Пиратство в международном морском праве	618
Макашева Д.	Правовое регулирование международных перевозок в Республике Казахстан	622
Максым Г.Е.	Спор за залив нутка	624
Ныгметуллинова Д.Е.	Вопросы понятия и сущности общих принципов международного уголовного права	627
Огланов К.Э.	Каспий теңізінің халықаралық-құқықтық мәртебесінің қалыптасуы кезеңдері	631
Ойнарова А.А.	Техническое регулирование – важный инструмент развития торговли в рамках Евразийского Экономического Союза	635
Оленина Т.Ю.	К вопросу о понятии модельных лесов канады и россии	638
Резинкин А.Ю.	Правовое регулирование международного научно-технического сотрудничества России и Узбекистана	641
Реш Р.В.	Вопросы ответственности международных организаций	644

Сарсенова С.Н.	Международно-правовое содержание экономической интеграции Китая и Казахстана	646
Сарсембаев М.А.	Текущие проблемы теории и практики международных договоров Казахстана	650
Серикова И.Е.	Меры ответственности за нарушение таможенных правил	654
Серік Л.С.	Правовые основы технологической модернизации ЕАЭС В контексте целей устойчивого развития	657
Серік Л.С.	Сравнительный анализ международно-правовых документов по борьбе с изменением климата: киотский протокол и парижское соглашение	660
Турмахан А.Б.	Международно-правовое регулирование мирного использования ядерной энергии в Республике Казахстан	662
Файзулла Д.М.	Военное использование космоса в интересах международной безопасности	665
Филатова Е.И.	Правовое регулирование авторского права стран-участниц Европейского Союза.	668

помощи законы, создаются непосредственно каждым государством, исходя из своего уровня экономического и правового развития. Предпосылки для борьбы с бедностью путем оказания государственной социальной помощи на международном уровне имеются, осталось их грамотно реализовать с учетом особенностей нашего государства.

Список использованных источников:

1. Доклад Назарбаева Н.А. на 18 съезде «Нур Отан».
2. Закон Республики Казахстан «О прожиточном минимуме» от 16 ноября 1999 года.
3. Бюджетный кодекс Республики Казахстан от 4 декабря 2008 года.
4. Закон Республики Казахстан «О государственных пособиях семьям, имеющих детей» от 28 июня 2005 года.

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ЖОҒАРҒЫ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫН
ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕУДІҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ТӘЖІРИБЕСІ**

Мырзатаев Нурмухамед Даулеткелдіұлы

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, конституциялық құқық кафедрасының аға оқытушы

muxametnur@mail.ru

Бүгінгі таңда отандық жоғары оқу орындарының жаһандық білім беру нарығында бәсекеге қабілеттілігін арттыру алдыңғы жоспарға шыққан кезде үшінші буынды трансформациялау қажет. Өткен 28 жыл ішінде ҚР Білім және ғылым министрлігі Жоғары білім беру жүйесін үдемелі дамыту саясатын жоспарлы түрде жүзеге асырып, Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңына кезең-кезеңмен тиісті өзгерістер мен толықтырулар енгізді.

Елімізде білім сапасын арттыру үшін ҚР Президенті Нұрсұлтан Назарбаев Жоғары оқу орындарының санын қысқартуды тапсырды. Мемлекет басшысының тұжырымдамасы бойынша технологиялық революция жоғары оқу орындарының білім беру және ғылыми-инновациялық қызметімен тығыз байланысты және алдағы онжылдықта жұмыс істеп тұрған мамандықтардың жартысы жоғалады, бұл алдағы болашақта халықты жұмыспен қамту құрылымын өзгертеді [1]. Демек, алдыңғы қатарлы елдердегі пәрменді механизмдердің бірі "өмір бойы оқыту" принциптерін іске асырудың біртұтас саясатын енгізу қажет болып табылады, бұл кезде білім алушы бастапқы жоғары білім ала отырып, үнемі өзін-өзі жетілдіріп, өзінің еңбек қызметін орындау қажеттілігіне қарай білім алуы тиіс. Осыған байланысты бүгінгі таңда ҚР БҒМ-нің негізгі міндеті жоғары білімі бар, постиндустриялық қоғам мен білімге негізделген экономиканы құру міндеттерін шешуге дайын халықтың үлесін арттыру болып табылады.

2016-2019 жылдарға арналған БАӨО-да алдағы уақытта басқарудың корпоративтік органдарын құруды көздейтін ЖОО-ның коммерциялық емес ұйымдарға трансформациясын бекітеді. Мемлекеттік және ұлттық жоғары оқу орындарының базасында мемлекеттің 100% қатысатын коммерциялық емес акционерлік қоғамдарды құру жөніндегі мәселелер пысықталатын болады. Жеке жоғары оқу орындарын өзге ұйымдық-құқықтық нысандарға ауыстыру жөнінде ұсыныстар әзірленетін болады. Жаңа ұйымдық-құқықтық нысанға көшу байқау кеңестерін құруды, жыл сайынғы жария есептілікті және қаржы қызметінің аудитін көздейтін болады. Жоғары оқу орындарының ұйымдық-құқықтық нысаны өзгергеннен кейін бірыңғай ашық бухгалтерияны енгізе отырып, қаржылық дербестік беру мәселелері қарастырылатын болады [1].

Қазақстандық жоғары оқу орындарын коммерциялық емес білім беру мекемелеріне айналдыру оларға дербес, ұтқыр болуға мүмкіндік береді, бірақ сонымен бірге қызмет нәтижелері үшін үлкен жауапкершілікті талап ететін болады.

Жоғары оқу орындарын мемлекет жүз пайыз қатысатын коммерциялық емес акционерлік қоғамдарға айналдыру, университеттерге академиялық, басқарушылық және қаржылық еркіндік беретін жаңа ұйымдық-құқықтық нысанға көшу жөніндегі тетіктер әзірленуде.

"Корпоратизация" термині стратегиялық жоспарлаудың, қаржылық менеджменттің, ішкі бақылаудың, ақпаратты ашудың, мүдделер қақтығысын реттеудің дамыған ұйымдық және функционалдық жүйелері жоқ жоғары оқу орындарын тиімді ұйымдастырылған, экономикалық дербес, нарықтық бағдарланған құрылымдарға қайта құру процесін білдіреді. Корпоратизация негізінде жоғары оқу орындарында басқаруды ұйымдастыру қағидаттары мен практикасын жеке заңды тұлғаларды, оның ішінде ірі корпорацияларды басқару қағидаттарымен жақындату жатыр [2].

"Корпоратизацияланған" университеттер-бұл жеке (бюджеттен тыс) кірістерінің жоғары деңгейі бар, коммерциялық кәсіпорындардың қызметіне және жеке-мемлекеттік серіктестіктерге қатысатын, инвестициялық портфельдерді қалыптастыратын және басқаратын, білім беру және басқа да қызметтер нарығында басқа университеттермен белсенді бәсекелес университеттер [3].

Әлемдік тәжірибеде жоғары оқу орындарының қызметін корпоратизациялаудың мынадай бағыттары бөлінеді:

1) ақылы білім беру қызметтерін көрсету;
2) бизнес жүргізудің корпоративтік тәжірибесін енгізу (индикаторлар жүйесі негізінде ЖОО қызметін бағалау, оқытушылардың еңбек нәтижесіне еңбекақы төлеуді байланыстыру, корпорациялар қолданатын ақпаратты ашу және қаржылық менеджмент жүйесін қою және т. б.);

3) жеке сектор үшін ғылыми зерттеулер жүргізу;

4) ЖОО-ны дамыту саясатын қалыптастыру бойынша өкілеттіктерді мемлекеттен іскер топтардың өкілдері атқаратын (Бизнестің ЖОО дамуының стратегиялық мәселелерін шешуге әсері ЖОО-ның басқару органдарына кіретін ректордың және басқа да тұлғалардың қатысуы арқылы жан-жақты іске асырылады) ЖОО-ны дамыту саясатын қалыптастыру бойынша өкілеттіктерді мемлекеттен іріктеусіз және есепсіз кеңес беру (кеңесу) органдарына беру.);

5) ЖОО мен оның қызметкерлерін кәсіпкерлік (коммерциялық бағдарланған) қызметке тарту (атап айтқанда, Университет жүргізетін ғылыми зерттеулердің нәтижелерін патенттеу арқылы) [4].

Шет елдердің тәжірибесі көрсетіп отырғандай, нормалар, корпоративтік басқару, қалыптасқан, дамыған елдерде ғасырлар бойы тұрақты, әрі олар жетілдірілуде. Экономиканы жаһандандыру процестері оның корпоративтік басқару сияқты маңызды саласын айналып өте алмады. Сондықтан экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) "Үлкен жетілік" көшбасшыларының шешімімен корпоративтік басқарудың халықаралық стандарттары кешені әзірленді, ол өзін практикамен оң жағынан көрсете білді және барлық елдердің қолдануы үшін пайдалы болып саналады.

Корпоративтік басқару жүйесінің негізгі қағидаттары:

- корпоративтік басқару жүйесі акционерлердің құқықтарын қорғауы тиіс;
- акционерлерге бірдей қатынасты қамтамасыз ету;
- корпорацияны басқарудағы мүдделі тұлғалардың қызметін реттеу;
- ақпаратты уақытылы және дәл ашуды және оның ашықтығын қамтамасыз ету;
- басшылық органдардың міндеттерін нақты регламенттеу жолымен қоғамды стратегиялық басқаруды қамтамасыз ету.

Айта кету керек, елдегі корпоративтік басқарудың даму деңгейі корпоративтік заңнаманың және корпоративтік мәдениеттің даму деңгейімен анықталады. Сонымен, корпоративтік басқаруды жетілдіру елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының шешуші факторларының бірі болған қазіргі жағдайда, отандық университеттермен білім беру сапасын

қамтамасыз ету Корпоративтік басқаруды олардың қызметінің тәжірибесіне енгізу жағдайында ғана мүмкін болады.

Корпоративтік ұйымның тұжырымдамасы корпоративтік құру мен корпоративтік басқаруға сүйенеді.

Корпоративтік құрылым ішкі корпоративтік қатынастарды, жұмыс берушілермен және сыртқы орта өкілдерімен іскерлік ынтымақтастықты қамтиды. Басқарудың экономикалық тетігіне әсер ететін корпоративтік құрылым үшін жоғары оқу орны басшылығы мен оқытушылар (адам капиталын басқару) арасында университет қызметкерлері мен студенттер / жұмыс берушілер (оқу үдерісін ұйымдастыру) арасында жоғары оқу орны басшылығы мен факультеттер / кафедралар (оқу процесін басқару) арасында ішкі корпоративтік қарым-қатынас маңызды болып табылады.

Жоғары оқу орындарында корпоративтік орталықты енгізбестен корпоративтік басқару тұжырымдамасын енгізу мүмкін емес, өйткені жоғары оқу орындарының күрделі құрылымы бар және күшті дәрежеде сыртқы факторлардың (еңбек нарығы талаптарының динамикалық өзгерістері, заңнамадағы өзгерістер, экономикалық жағдай, демографиялық жағдай және т.б.) ықпалына байланысты. Бұл жұмыс келесі кезеңдерден тұрады:

1. Болашақ корпоративтік орталықтың негізгі міндеттері ретінде Жоғары оқу орындары бөлімшелерінің жалпы міндеттерін түсіну негізінде, олардың еңбек нарығының талаптарын ескере отырып, мамандар даярлау процесіндегі рөлі.

2. Ықтимал нұсқаларды талдау және корпоративтік орталықтың неғұрлым қолайлы рөлін таңдау. Бұл әр түрлі факультеттердің, кафедралардың, студенттік өзін-өзі басқару органдарының өзара байланыс дәрежесін егжей-тегжейлі қарауды және корпоративтік орталық тарапынан олардың қызметіне неғұрлым орынды әсерін айқындауды талап етеді.

3. Корпоративтік орталықтың жұмыс істеуін, оның ағымдағы қызметімен және оның дамуының жалпы бағыттарымен байланысты болуы мүмкін проблемаларды зерттеу.

ЖОО-ның дамуы тұрғысынан корпоративтік орталықтың рөлін белгілі бір тұжырымдаумен байланысты сөзсіз қайшылықтарды ескеруі тиіс, сондай-ақ мамандарды сапалы даярлауды қамтамасыз ету үшін еңбек нарығы талаптарының динамикалық өзгерістерін ескеруі тиіс корпоративтік орталықты қайта құру бағдарламасын ЖОО-ның барлық мүдделі корпоративтік басқару субъектілерімен әзірлеу және талқылау қажет.

Жоғары білім беру жүйесінің дағдарыстан шығуының негізгі принциптеріне сүйене отырып, оның тиімді дамуы және еңбек нарығының талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету рейтинг бойынша халықаралық сарапшылар тобының (IREG-4) Төртінші Конференциясында АҚШ-тың Лумин қорының Вице-президенті Дуэйн Метьюз тұжырымдады: "... адам дамуы, тұлғаны капиталдандыру, оның білім беру деңгейін арттыру " атты Халықаралық ғылыми-практикалық конференция барысында ЖОО-ның білім беру ортасын корпоративтік ұйымдастыру университеттердің дамуына жақсы ықпал етеді және заманауи еңбек нарығының талаптарына мамандарды даярлау сапасына кепілдік береді деп айтуға болады.

Бүгінде көптеген қазақстандық университеттердің стратегиялық даму жоспарларын әзірлеу және жұртшылық алдында қаржы қаражатын жұмсау жөнінде ашық ақпарат беру тәжірибесі жоқ. Бұл ретте үздік әлемдік тәжірибе басқарудың корпоративтік қағидаттарын енгізудің тиімді тетігін ұғынуға және әзірлеуге мүмкіндік береді. АҚШ-тың жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру жүйесі халықты жоғары біліммен қамту бойынша, сондай-ақ сапалы білім беру қызметтерін ұсыну бойынша халықаралық рейтингтерде жоғары позицияға ие [5].

Д. Салми Өз кітабында "Әлемдік деңгейдегі Университеттер" атты кітабында "Әлемдегі ең үздік жоғары білім беру жүйесі АҚШ-та. Оның табысы тек қаржылық жағынан ғана емес, мемлекетке толық тәуелсіздігімен түсіндіріледі. Салауатты бәсекелестік рухы оның барлық институттарына енеді және оқу процесін және оның нәтижелерін қоғам үшін маңызды әрі пайдалы етеді" дейді [6].

Жоғары оқу орындарын басқарудың өте либералды жүйесі институционалдық автономияның абсолюттік басымдығына және ең аз мемлекеттік араласуға негізделген.

"Мемлекеттік емес" басқару тәсілдері – бұл американдық қоғамның тарихы және көптеген жоғары оқу орындарының Конституциялық мәртебесінің болуы.

АҚШ университеттерінің дербестігі ойластырылған және сауатты транспаренттілік, есеп берушілік жүйесімен сүйемелденеді. Нақты әкімшілік және қаржылық билік Америка университеттерінің Қамқоршылық кеңестеріне тиесілі.

Жоғары білім берудің негізгі аспектілерінің өзара іс - қимылы - басқару және қаржыландыру-екі американдық университеттердің жетістігінің факторы болып табылады: Дьюк Университеті және Солтүстік Каролина институты (Чапел Хил). Олар "ми орталықтары" (зерттеулер, академиялық орта) болып табылады, олар тиімді басқарылумен ерекшеленеді [7].

Дьюк Университетінің басты стратегиялық құжаты - "Making a Difference: The Strategic Plan for Duke University"[6]. Онда университет миссиясы - "пәнаралық білімді әзірлеу бойынша университеттің әлеуетін арттыру арқылы білім беру әлеміндегі нақты көшбасшылықты қамтамасыз ету, студенттерді білім беру және құру процесіне тарту, ғылыми ресурстар саласындағы оқытушылар мен зерттеушілерді қолдау".

Университеттің стратегиялық жоспарын Дьюктің басқарушы органы болып табылатын Қамқоршылар Кеңесі бекітеді. Университет президенті оның төрағасы болып табылмайды. Қамқоршылар кеңесінің құрамы - белгілі американдық және халықаралық компаниялар мен корпорациялардың, діни және қоғамдық ұйымдардың өкілдері, қайырымдылық қорларының басшылары.

Қамқоршылық кеңесінің барлық өкілеттігі Дьюк университетінің Жарғысында көрсетілген [6].

Солтүстік Каролина Мемлекеттік институты (Чапел Хил) - Солтүстік Каролина штатының университеттік жүйесінің University of North Carolina System флагманы. Университет тек өз аймағында ғана емес, мамандарды даярлау орталығы болып табылады. Бұл туралы: 270 мыңнан астам Каролина түлектері Американың барлық 50 штатында өмір сүреді, оның 148000 Солтүстік Каролинаның 100 округтерінде және әлемнің басқа елдерінде 150-ден астам адам.

Каролина пактісі ерекше назар аударуға лайық. Пакті бойынша университет басшылығы студенттерге материалдық жеткіліктілігіне қарамастан, оқу мүмкіндігін беруге міндетті болып табылады [7].

Университет қайырымдылық ұйымдарын қолдайды. Мысалы, 2010 жылы Уильям Р. Кенанның қайырымдылық қоры UNC-ке сыйлыққа 5 млн. доллар көлеміндегі қаражатты АҚШ-тың жас оқытушыларына қолдау көрсету мақсатында сыйға берді. Қаражат оқытушыларды өнер және ғылым колледжіне, медбикелер және Kenan-Flagler Business School мектептеріне тартуға бағытталды [7].

Дьюк және UNC университеттерінің қаражатты жұмсауы туралы қаржылық есептердің жариялылығын атап өту қажет. Жеке және мемлекеттік университеттердің жыл сайынғы міндетті қаржылық баяндамалары – бұл өз қызметі туралы, ең алдымен, қоғам алдындағы есеп. Олар АҚШ-та қоғамдық сенімнің нәтижесі ретінде қабылданады, себебі бұл оқытушылар, студенттер және олардың ата-аналары алдындағы басшылықтың этикалық міндеттемелері болып табылады. Қоғам қаржы қаражатының қалай жұмсалатынын жай ғана білмейді, түсінеді.

Американың екі Университетінің тәжірибесін Қазақстан университеттері жоғары мектептің ашықтығы мен транспаренттілігінің бірегей үлгісі ретінде пайдалана алады.

Қазақстанның ЖОО-да стратегиялық даму жоспарларын әзірлеу кезінде декандар, оқытушылар, әдіскерлер, студенттер барынша тартылуы тиіс.

ЖОО-ның басқарудың корпоративтік қағидаттарына көшуінің негізгі шарты оның дербестігінің жоғары дәрежесі болып табылады, бұл ретте ресурстарға билік ету еркіндігі артады және клиентке бағытталған тәсілді іске асыру жолындағы кедергілер жойылады. Сонымен қатар, басқарудың басты қағидаты жеке білім беру траекторияларына бағдарлану, корпоративтік тапсырысқа арналған оқу жоспарлары мен бағдарламаларын әзірлеу,

құзыреттілік тәсілін іске асыру, еңбек нарығының өзгеруіне ден қоюдың икемділігі мен жылдамдығын арттыру болып табылады.

ЖОО-ның инновациялық моделінің айрықша ерекшелігі онда Директорлар кеңесінің болуы болып табылады [8]. Директорлар кеңесінің құрамына ректор, мемлекет, бизнес-қауымдастық өкілдері, жұмыс берушілер, түлектер кіруі тиіс. Бұл ретте Директорлар Кеңесі құрамының кемінде 50% - ын материалдық, қаржылық және өзге де міндеттемелері, жанжалдары мен мүдделері жоқ тәуелсіз мүшелерге беру қажет. Директорлар Кеңесі ЖОО-ны басқару жүйесіне стратегиялық басқару қағидатының негізгі бағыты болып табылады. Бұл ЖОО-ның Даму стратегиясы мен миссиясын қалыптастыру, көзқарасты әзірлеу қажеттілігімен байланысты. Бұл процеске ЖОО-ның ішкі ортасының барлық деңгейдегі мүдделі тұлғаларының: Директорлар кеңесінің, ректор, профессор-оқытушылар құрамының өкілдері тартылуы тиіс. Олардың өзара әрекеттесуін ЖОО-ның миссиясын әзірлеу және саясатын анықтау бойынша арнайы комиссия құру арқылы жүзеге асыру оңай [9].

ЖОО-ның көпбейінді қызметі кезінде әр факультетте, тіпті жекелеген бағдарламалар (магистратура, докторантура) кезінде Бақылау Кеңестерін құрған жөн. Байқау кеңестерінің құрамына жоғары оқу орнының профессор-оқытушылар құрамының беделді өкілдері, тәуелсіз сарапшылар, әлемдік академиялық қауымдастықтың өкілдері кіруі тиіс [10].

ЖОО-ны басқару құрылымы ұйымдастырушылық мәдениетті, қызметкерлерді оқыту және еңбек жағдайларын құруға және ЖОО-ның әлеуметтік тиімділігін арттыруға қатысатын негізгі инфрақұрылымдық буындарды қамтуы керек [10].

Ойымызды қорытындылай келе, ҚР БҒМ ұсынған академиялық және басқарушылық дербестікті жүзеге асыруда жоғары оқу орындарының құзыретін кеңейту бөлігіндегі заң жобасы жоғары оқу орындарының өз қызметінің нәтижелері үшін, мамандарды даярлау сапасы үшін, өскелең ұрпақтың қазіргі заманғы дүниетанымын қалыптастыру үшін әлеуметтік жауапкершілігін арттыруға бағытталғанын ерекше атап өткен жөн. Тек формальды емес оқыту нәтижелерін бағалау және тану тетіктерін әзірлеуді ескере отырып, өмір бойы оқыту қағидаты жұмыс істеуі тиіс. Осыған байланысты жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру мамандықтарын ірілендіруге қабылданған курс білім беру қызметтері нарығында олардың бәсекеге қабілеттілігін нығайтуға ықпал ететін білім беру бағдарламаларының кең спектрін ұсынады. Мұнда жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім мамандықтарының жіктеуішін "білім берудің халықаралық стандартты жіктемесі – ЮНЕСКО – 2013" сәйкес ғылыми саладағы мамандықтарды ірілендіру және жоғары оқу орнынан кейінгі білімі бар кадрларды даярлау бағыттары контекстінде одан әрі жаңғырту ұсынылады. Бұл жоғары оқу орындарын пәнаралық бағдарламалардың кең спектрін әзірлеуге, жоғары оқу орындарын интернационализациялауды кеңейтуге, Британдық Кеңестің (British Counsel), Герман академиялық алмасу қызметінің (DAAD) және басқа да жоғары оқу орындарының шетелдік филиалдары арқылы шетелде бәсекеге қабілетті білім беру бағдарламаларын жылжыта отырып, білім беру қызметтерін экспорттауға мүмкіндік береді. Тұтастай алғанда, бұл шетелдік студенттерді тарту арқылы білім беру қызметтерінің экспортын ұйымдастыруға мүмкіндік беретін Орталық Азиядағы білім беру хабын қалыптастыру жөніндегі ұлттық жобаны іске асыруға бағытталған, бұл Ұлыбритания, Еуропа және АҚШ экономикасының озық үлгілерін алуға мүмкіндік береді, бұл студенттердің жаһандық көші-қоны елеулі ақшалай капитал және олардың қаражатын Қазақстанға тарту отандық жоғары оқу орындарында сапаны арттыруда елеулі рөл атқарады. Сол кезде ЖОО шетелдік студенттердің өсу стратегиясын таңдай отырып, өзінің білім беру бағдарламаларын түбегейлі өзгертіп, ағылшын оқу топтарын енгізуге, ПОҚ біліктілігін арттыруға және әлемдік деңгейде бәсекеге түсуге мәжбүр болады. Әлеуметтік жағынан жоғары және жоғары білімнен кейінгі білім алушылардың дипломдарын жаһандық дәрежеде әлемнің мойындалуы білім мен ғылым саласының дамуына ғана әсерін тигізіп отырған жоқ сонымен қатар, еңбекпен қамту, жұмыссыздық мәселелерін де шешудің жаһандық үрдісіне айналмақ. Арине бұл жоғары білім беру жүйесінің интеграциялануы негізінде еліміздің ұтары көп. Дегенмен, құқықтық тұрғысынан алғанда аталған мәселелер әлі де зерделеу мен зерттеуді қажет етеді.

Аталған мәселе негізінде отандық және әлемдік деңгейдегі заңгер ғалымдардың пікірі мен әр елдің ерекшеліктерін ескере отырып, жалпыға ортақ халықаралық құқықтық норманы жобасын дайындау қажеттігі де байқалып отыр.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1 Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2016 - 2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2016 жылғы 1 наурыздағы № 205 Жарлығы. <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U1600000205>.

2 Ingram, R. T. (1980). Handbook of the college and university trusteeship. San Francisco Washington London: Jossey-Bass Publishers.

3 Bleikle, I. & Kogan, M. (2007). Organization and governance of universities. Higher Education Policy, 20, 477-493. doi:10.1057/palgrave.hep.8300167.

4 Fielden, J. (2008). Global trends in university governance (No. 44244) (pp. 1–70). Washington, DC: The World Bank. Retrieved from <http://documents.worldbank.org/curated/en/2008/03/9567235/global-trends-university-governance>.

5 Волосникова Л.М. Америка Құрама Штаттарында академиялық еркіндіктің пайда болуы - құқықтық дәстүр немесе конституциялық құқық // Конституциялық және муниципалдық құқық. 2006. N 7.

6 www.trustees.duke.edu және www.unc.edu/budget/.

7 http://www.reos.ru/REOS/giep/blgn_trial.nsf/html/velikayahartiyauniversitetov)

8 Джандосов Р.К., Иванов В.И., Перфильев Ю.С., Суржикова О.А. Ресей университеттерінің дербестігі және Болон процесі // Электронды аспап жасаудың негізгі мәселелері /Материалдар.

9 Попечительский совет вуза должен быть аналогом совета директоров – АСИ // <http://ria.ru/society/20130412/932362459.html>.

10 Попечительский совет выведет МГУ в топ-100 мирового рейтинга вузов // Читайте далее: <http://izvestia.ru/news/562008>.

ПЕДАГОГ МӘРТЕБЕСІН ҚҰҚЫҚТЫҚ ҚОРҒАУ – АДАМ КАПИТАЛЫНЫҢ НЕГІЗІ

Мырзатаев Нурмухамед Даулеткелдіұлы

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Заң факультеті, мемлекет және құқық теориясы мен тарихы, конституциялық құқық кафедрасының з.ғ.м., аға оқытушы

muxametnur@mail.ru

Сапарбекова Бибінұр Ернарқызы

saparbekova.b.e@gmail.com

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ Заң факультеті, Құқықтану-21 тобының студенті

Елбасы Н.Ә.Назарбаев жыл сайын мемлекеттің оң бағытта даму жолының жоспарын нақтылап, халыққа дәстүрлі жолдауын арнап келді. Қазіргі таңда Елбасы ұсынған жаңа жобалардың бірі «Педагог мәртебесі туралы Заңды» дайындап, олардың қоғамдағы рөлі мен маңызын айқындауға, мәртебесін, хал-ахуалын жақсартуға, сондай-ақ қолайлы ортада жұмысын алаңсыз атқаруға және құқықтық қорғалуға бағытталған.

Мұғалім мәртебесі дегеніміз біздіңше, қоғамның, жұртшылықтың мұғалімге деген көзқарасы, ілтипаты, пікірі. Н.Ә. Назарбаев халыққа жолдауында: «Келесі жылы «Педагог мәртебесі туралы» заңды әзірлеп, қабылдау қажет деп санаймын. Бұл құжат мұғалімдер мен мектепке дейінгі мекемелер қызметкерлері үшін барлық игілікті қарастырып, жүктемені азайтуға, жөнсіз тексерістер мен міндеттен тыс функциялардан арашалауға тиіс», - деді.

Министрлікте заң жобасының (Негізгі және Ілеспе) құрылымы мен мазмұнын анықтау мақсатында оның тұжырымдамаларын әзірлеу үшін құрамына мұғалім-практиктер,